

Nyomjad! Grafika szótár, konyha-grafika

**Budapesti Metropolitan Egyetem Művészeti és Kreatívipari Kar
Tervezőgrafika mesterszak, Képgrafika Specializáció 2. évfolyam**

Témavezető:

Dr. Július Gyula DLA, egyetemi docens

Pályamunkámban a sokszorosított analóg grafikai módszerek és technikák világába nyújtok betekintést, tipográfiai ismeretekkel kiegészülve illusztrált szótár alakjában. A következőkben a tervezett kiadvány koncepcióját és az alkotói folyamatot mutatom be a kapcsolódó egyetemi feladat kiadásától a kísérletezésen keresztül a megvalósításig, egyúttal ismertetve motivációmat is, mely életre hívta az alkotást.

A Budapesti Metropolitan Egyetem és az alapképzés előtt a Győri Tánc-és Képzőművészeti Szakgimnáziumban tanultam tervezőgrafikát 5 éven keresztül. Ez alatt az idő alatt a tanáraink igyekeztek a képgrafika és az analóg sokszorosított grafika világával is megismertetni minket, mivel az ő olvasatukban ezek olyan skillek, amik mindamellett, hogy szép hagyomány őrző töltetűek, adhatnak egy pluszt, egy emberibb jelenlétet a szakmának az eszköztáruk, a faktúrák és kézi gesztusok segítségével. Több sokszorosító grafikai eljárást, technikát elsajátíthattunk, kezdve az alapoktól, átmeneti technikáktól, mint a monotípiát, folytatva a magasnyomási ismeretekkel, mint a papírdúc, a linóleummetszet, később a fametszet. Évenkénti tematikákkal haladtunk, így később következhetett a mélynyomás, ahol a hidegtű, a rézkarc, a rézmetszet, valamint a felület megmunkálásának eszközeivel, azok használatával is megismerkedhettünk. Szerencsére rendelkezésre álltak az eszközök, mint a metszők, karctűk, himbavasak és társaik, valamint a például kémiaibb jellegű felületformáláshoz használt sav és társai. az alapképzés elvégzése után a mesterszakos tanulmányaimat is a képgrafikához kötődő specializáción folytattam, ahol volt lehetőségem továbbra is használni a már megismert eszközöket.

Pályamunkám a harmadik félévben kiadott egyik féléves feladat megoldásaképp született. A feladatkiírás szerint terveznünk kellett egy olyan kiadványt, amely tartalmilag kapcsolódik a tanult szakmánkhoz. A témával kapcsolatban semmilyen további megkötést nem kaptunk, így mindenki magának dönthette el, milyen koncepció szerint fog haladni. Az én választásom a sokszorosított grafikai technikák és az ezekhez használt eszközök, kapcsolódó fogalmak körére esett. A célom egy, a sokszorosított grafikai eljárások köztudatban tartását elősegítő, mindenki számára elérhető kiadvány megtervezése volt, amely egyszerű infografikákkal kiegészülve betekintést nyújt a technikák világába, kedvet csinál ahhoz, hogy akár otthonunkban, konyhakörülmények között készíthessünk nyomatokat.

A kiadvány tervezésénél törekedtem arra, hogy az illusztrációk is valamilyen analóg sokszorosító eljárással készüljenek. Amely technika leginkább passzol az otthoni kraftolás élményéhez és igazán könnyű előállítani, az a papírdúc. Az ollóval vagy szikével kivágott elemek vastagabb

hordozóra ragasztása és felfestékezése után arra nyomást kifejtve hozhatunk létre a papíron nyomatokat. Szerettem volna az egyszerűség elvét követve egy szimpla színpalettát választani, olyan színeket, amelyek a legrégebben alkalmazottak között szerepelnek. Így a vörös és a fekete mellett döntöttem. Az illusztrációkat a tanulmányok/ a tanulási folyamathoz hasonlóan szerettem volna felépíteni. Így alapfogalmakkal indulva, mint például: „Mi a grafika?” „... a szabad grafika?” „... az alkalmazott grafika?” kezdtem meg a folyamatot. Ez után kezdtem a tanulmányok során is megismert sorrendben. A kiadvány tagolása a következő:

Magasnyomás – Mélynyomás – Síknyomás – Tipográfia

Mindig először alapfogalmakat és eszközöket mutatok be az adott nyomtatási eljárásban, hogy azokra épülhessenek a technikai magyarázatok. Tehát ha megszületett egy eszköz formája, azt modulárisan, kirakósként kezelve beépítettem az illusztrációba/infografikába. Erre a legjobb példa a nyomódúc festékezett nyomóelemeinek bemutatása (mélynyomásnál ugyan annak a lemeznek a mélyedéseiben jelöltem a festéket, mint amelyiknek a magasnyomásnál a kiemelkedő sík részein. Az eszközök, amik több technikánál is használatosak, azok ugyan abban a formában köszönnek vissza. Így a kiadvány szépen végig halad a nyomtatási eljárásokon és technikákon, például a papírdúcon, a linóleummetszeten, a fametszeten, a hidegtűn, a rézkarcon, a rézmetszeten, a lágyalapon, a különböző melegeljárási felületmegmunkálásokon, a síknyomási technikákon, mint a litográfia és a szitanyomás. Technikák, melyeket a nagymesterek is használtak és általában műhelykörülmények között lehet előállítani; ugyanakkor ezeknek alternatívái is léteznek, melyeket otthon kivitelezhetünk. Ezekből be is került pár, differenciáltan fekete oldalakon, mintegy titkos „méregkeverő könyvecske” feelingben; ilyen például a konyhalitográfia, ahol a lito követ alumínium fólia helyettesíti és a felület tisztításához használt sav a kólában lévő szénsav. Ezek a hackek elérhetőek az interneten is, például YouTube-on, azonban szerettem volna egy kicsit megszűrni a rendelkezésre álló információkat, illetve alkotni egy olyan tárgyat, amely még emberközelibbé teheti a témát egy kötet formájában. Annak érdekében, hogy erre a célra ráerősítsek, a kiadványhoz készítettem egy hasonlóan moduláris címbetűt, amivel a fogalmak íródnak ki. A betűk formáját is papírból vágtam ki és nyomtattam le, hogy a kézimunka és a lenyomatban rejlő meglepetések, esetlegességek és faktúrák rokonságban legyenek az elkészített illusztrációkkal. Minden fogalomhoz tartozik egy római szám jelölésként, két színből, melyek egymáson el vannak csúsztatva, a véletlenszerűség és a rétegezettség, a nyomatkészítéskor előfordulható véletlen érzésére rájátszva. Mivel a betűk is

nagy szerepet kaptak a kiadványban, és azt tapasztaltam, hogy szép az együttthatása a betűnek a sokszorosított technikával, ezért a tipográfia témaköréből is beemeltem fogalmakat a kiadványba, melyek alapismereteként szolgálnak az érdeklődőknek.

A kiadvány kötészetében is szerepet játszanak a betűk. Egy klasszikus, keményfedeles kötésmódszert alkalmaztam. A fedőlapok rétegelt szürkelemezek, melyeket fehér vászonnal vontam be. Az első fedőlapra előzőleg papírból kivágott betűket ragasztottam, melyek a kiadvány címét írják ki, és erre került rá a ragasztós vászon, melyet egy eszköz segítségével, mint ahogyan a – bőrből készült kötetborítónál is – belesimogattam a betűk közti résekbe, ezzel egy domború hatást elérve. A négyzetes formátumot a tömörség érzésére ráerősítendően választottam. Ezzel, és a domború elemekkel egy magasnyomó dúc érzését szerettem volna kelteni. A borító visszafogottságát ellensúlyozandóan a könyv gerincét élénk vörös színű vászonnal borítottam, és ugyan ilyen színt kapott a könyv előzéke is, ezzel egy elegáns hatást kölcsönözve. A domborított elemek nyomóformának való megfeleltetésére törekedtem ráerősíteni a főcímmoldal harsányságával. Mintha a borítónak a lenyomata lenne.

Ha a projektnek lenne folytatása, valószínűleg több fogalom kerülne bele, esetleg kiegészítő füzetek készülhetnének hozzá, melyekben további érdekességek, kísérletek szerepelnének. Például az anyagnyomat technikája, vagy kalligráfiához segédletek. Az egyik legkedvesebb projektemnek érzem ezt a könyvet. Remélem az attitűd, amivel készült majd képes lesz inspirálni azokat, akik érdeklődnének a fent technikák iránt, szeretnének létrehozni valami szépet, emberit, valamint életben tartani ezt a szép hagyományt.

